

282. Nemesvámos, Baláca

(Veszprém megye) Ró

A NKÖM pályázattámogatás segítségével 2003. augusztus 11-én kezdtük meg a római kori villagazdaság XVII. épületének befejező, műemléki bemutatást előkészítő feltárását. Két szakaszban dolgoztunk: először augusztus 29-ig, majd október 13–28. között.

A kiegészítő feltárások miatt szükség volt a korábbi lefedés eltávolítására az épület Ny-i helyiségsora fölött. Megtörtént ezeknek a helyiségeknek (padlók, fűtőnyílások) a kitisztítása, valamint dokumentálása. Kisebberőtelmező kutatásra került sor a nagy É-i praefurniumnál is, és be kellett fejeznünk az épület Ny-i fala melletti szelvények feltárását is. A korábbi, előző években már kisebb szakaszokkal jelentkező, épületfalak visszabontása és a későbbi fürdőépület falainak ráfalazása is jól megfigyelhető volt. A melegvízes medence apszisának közelében egy csontváz került elő karperecekkal, kerámiakancsóval, üveg pohárral. Az épület D-i fala előtt többretegű habarcsos járófelületek jelentkeztek. Ugyanitt egy oszlopokkal alátámasztott tornácot is feltételezhetünk. Az épület K-i falától indulóan feltártuk a vízvezető csatorna folytatását és csatlakozását a körítőfalhoz. A vízvezető csatornát egy valószínűleg leégett, cölöpkonstrukciójú, földbe mélyített objektumba ásták, amelybe még egy meszes aljú gödör is mélyült. A XVII. épület ÉK-i sarka közelében egy újabb, a XVII. épület falaitól eltérő tájolásban futó fal részlete is jelentkezett. A fal É-i oldalán sok, jellemzően kora római kori edény-töredéket találtunk.

A teljes XVII. épületet ideiglenesen lefedtük farostlemezes fóliával, és körülkerítettük a területet is. A provizórikus lefedésen kívül eső szelvényeket hagyományosan, fóliával és földdel temettük be.

A leletanyag tisztítása és beletárolása a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum régészeti gyűjteményébe ÓR 2004.1-1-3138 számom megtörtént.

PALÁGYI SYLVIA

283. Nemesvámos, Zsófia utca

(Veszprém megye) B, Ró, Á

2003. március 17. és április 17. között elvégeztük a lakópark két telkének (40×80 m-es terület) építkezés előtti feltárását.

A most feltárt terület D-i oldalán húzódó Zsófia utca és a Zsófia utcához a mostani feltárástól némileg nyugatabbra, É-felé derékszögben csatlakozó Patak utca előfeltárását 2002 során dr. Palágyi Sylvia végezte el. A feltárási terület gépi lehumuszolása után 77 különböző földbe mélyített objektum jelentkezett. A területet ÉNy-DK-i irányban hat árok-árokrendszer vágja keresztül.

Ezek közül öt mindkét irányban, egy csak Ny-ÉNy felé folytatódik a feltárt rész határain túl. Az árkok mellett további 46 földbe mélyített kisebb-nagyobb gödör, verem és egy ház került elő. Az objektumok mélysége kb. 120–130 cm-ig váltakozott. Egyaránt akadt köztük

többé-kevésbé szabályos kör alakú, illetve ovális mandula formájú és szabálytalan alakú.

Az objektumok – a belőlük előkerült, viszonylag csekélyebb számú kerámiatöredék alapján – zömmel őskorriak (bronzkoriak), de akad közöttük Árpád-kori is. Talán Árpád-kori a földbe mélyített, ÉK-i sarkában kemencével ellátott, munkagödrös, két cölöplyukas, mintegy 3×4 m-es ház is (71. objektum). A legtöbb leletanyagot a szintén Árpád-kori 2. objektum szolgáltatta, így két fenékbélyeges töredéket is. Az objektumok egy részéből némi római kori leletanyag is előkerült (kevés kerámia- és tegulatöredék). Említést érdemel egy III. Gordianus (238–244) ezüstérem is, amely a 70. objektum fölül került elő, a felület nyese során. A 20-21-22-23. objektum újkori bolygatásnak bizonyult, amely egy 1859-es osztrák 5/10 krajcárrost, valamint II. világháborús leletanyagot tartalmazott. Úgyszintén II. világháborús anyag volt a 43. objektumban. Az objektumok némelyikében semmilyen leletet sem találtunk, így ezeknek a kormeghatározása kérdéses.

Talán az altalaj fokozatos É-felé való emelkedésével függhet össze az, hogy a régészeti objektumok a terület D-i felén helyezkednek el a legsűrűbben, É-felé viszont megritkulnak.

A területen egykor létezett bronzkori telepjelenségek a felszínen még észlelhető utolsó nyomait feltehetően a közeli, néhány száz méterre KDK felé eső Likasdombon lévő római kori halomsír – a balácai villagazdaság birtokosa és családtagjai temetkezési helye – megépítésekor végzett tereprendezés során tüntethették el. Ennek nyomai lehetnek a helyenként észlelt római kori tegulatöredékek. Az elegyengetett felszínbe mélyítették bele azután évszázadokkal később az Árpád-kori objektumokat.

RAINER PÁL

284. Németkér, Közlegelő

(Tolna megye) Kö

A részletes tanulmányt lásd a 87. oldalon!

MIKLÓS ZSUZSA

285. Nick határa

(Vas megye) Ó, Ró, Kö

A Győr és Szombathely közötti 400 kV-os távvezeték Vas megyei szakaszáról készülő régészeti hatástanulmány elkészítéséhez terepbejárást végeztünk a nyomvonalon. A vizsgált terület részben növényzettel fedett.

Kifli-dűlő: A 23. sz. lelőhelyen római kori villára utaló nyomokat; a 24. sz. lelőhelyen őskori, római kori (villa) és késő középkori településre utaló nyomokat regisztráltunk.

Nagy-rét: Egy tisztán őskori (25. sz.) és egy őskori valamint középkori lelőhelyet (26. sz.) találtunk.

Haraszt: késő középkori telepnyomot (27. sz.);

Bíró-földek: őskori lelőhelyet (28. sz.);